

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB. PETRINJSKA ULICA BR. 22
 PRIZEMNO. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 14.—, POLUGOD. K 7.—, ČETVRTGOD
 K 3.50. POJEDINI BR. 60 FIL. IZLAZI DVAPUT MJESEČNO.

Sumišljenici!

U sudbonosnom času za židovski narod obraća se zemaljski odbor na sve mjesne organizacije i povjerenike pozivom da odmah provedu skupljanje šekela i prinosa za centralni fond, kao i za zemaljski savez za godinu 5679.

Danas više no ikad potrebno je, da stavimo organizaciji na raspolaganje što veća i izdašnija materijalna sredstva, e bi uzmogla ispuniti velike zadatke, koji traže neminovno rješenje. Sad je čas, kad treba da najviše napnemo snage, da dokažemo, e je u našem taboru židovski narod, koji svijesno plaćanjem šekela i prinosa za centralni fond te zemaljski savez manifestira priznanje k cijonističkom idealu.

Šekel je s toga obvezno priznanje k bazelskom programu, te smije da se prima samo od onih, koji bez u v j e t n o prihvaćaju bazelski program.

Sumišljenici!

U svrhu što uspješnije provedbe sabiranja šekela održite svagdje posebnu skupštinu (šekel dan) kao manifestaciju pripadnosti cijonističkoj organizaciji. Na toj se skupštini imadu da izaberu delegati za zemaljsku konferenciju. Svakih dvadeset plaćalaca šekela imadu pravo da izaberu jednog delegata. Sabiranje prinosa imade da se **bezuovjetno završi dne 31. prosinca 1918.** Sa obračunom (povrat, šekel svezak i doznaka novca) treba nam odmah javiti i imena delegata uz istaknuće onih delegata, koji će doista doći na konferenciju. U važnom času sazvali smo ovu konferenciju, važan i dalekosežan ima da bude i njezin rad. Potrebno je stoga, da što veći broj delegata dodje na konferenciju.

Zemaljska konferencija održat će se u Zagrebu dne 5. i 6. januara 1919. Sat, mjesto i dnevni red konferencije objavit ćemo pravodobno.

Zemaljski odbor cijonističke organizacije.

Zagreb, dne 14. prosinca 1918.

Zemaljski odbor cijonističke organizacije obraća se pozivom na povjerenike i mjesne organizacije, da odmah provedu skupljanje šekela.

Već od početka naše organizacije bio je momenat sabiranja šekela važan događaj, jer pored toga, što nam plaćanje šekela daje aktivno i pasivno izborno pravo za kongres, taj židovski parlamenat, bio je vazda najpouzdanije mjerilo naše snage. Smotra je to, koju držimo nad četama svojim, te koja najbolje dokazuje, kako se naša ideja širila u narodu, kako se sve više razgranjava i obuhvaća sve veće slojeve naroda. Rekosmo, da je to bilo prije u vrijeme, kad još nijesmo bili priznati od drugih, kad smo imali da vodimo borbu na dvije fronte: prema vanjskom svijetu i unutar samoga židovstva. A danas, gdje su sve vlasti svijeta priznale opravdanost naših zahtjeva, danas gdje je engleska vlada službeno zajamčila židovskom narodu osiguranu domaju u Palestini, danas, gdje je cijonizam na meti, gdje postizava svoj cilj da osigura židovskom narodu domaju u Palestini, u času, gdje će preporodjeni narod odlučiti o svojoj sudbini u krugu drugih prosvijećenih naroda, mora poziv na skupljanje šekela svakoga od nas naći spremnim, da dragovoljno doprinese svoj obol organizaciji. Svaki od nas mora da nastoji, kako bi što življu agitaciju proveo i što veći broj šekela sabirao. Šekeli smiju se samo od onih primati, koji se zaista priznavaju cijon-

nistima, koji potpunoma prihvaćaju bazelski program. Rekosmo, da je to smotra, pa nećemo da pred svijetom figuriramo tek velikim brojkama, već želimo, da je to istinski prikaz, prava slika o stanju cijonističkog pokreta u našim zemljama.

No pored toga, da je šekel mjerilo za našu snagu, on je ujedno uz prinos za centralni fond financijski instrumenat, koji stavljamo organizaciji na raspolaganje. Prva nam je dužnost, da namaknemo organizaciji sredstava da uzmogne nesmetano raditi, jer o ovom radu danas ovisi budućnost našega naroda. Rad taj vrlo je zamašan i iziskuje velikih sredstava.

Nakon sloma središnjih vlasti došao je čas, da se pristupi likvidaciji ovoga rata. U mirovnim konferencijama riješit će se sudbine naroda. I sudbina židovskog naroda riješit će se ondje. Mi ne možemo danas da dopustimo, da se o nama bez nas vijeća. Zato moramo da smo zastupani na mirovnoj konferenciji, zato moramo da podržajemo informacioni ured, s toga moramo da imademo svoje zastupnike u svim zemljama, koji će na mjerodavnim mjestima iznijeti naše želje i tegobe, koji će muževno zastupati interese židovskoga naroda. Sve to iziskuje neizmerno velikih materijalnih žrtava, koje moramo doprinjeti, ako nećemo da uništimo naporan rad tolikih godina, ako nećemo da ugrozimo budućnost našega naroda i da uništimo lijepe plodove dosadašnjih uspjeha.

I u našoj zemaljskoj organizaciji ima

posla u izobilju. Pet je godina prošlo, u kojima smo srećni bili, da se donekle održalo ono, što smo prije stvorili, jer rada usljed rata nije moglo biti. Sad su se vratili naši sumišljenici, koji su dosad bili u vojništvu: trebalo bi sad da opet svoje mjesne organizacije uspostavimo, da nove stvaramo, da svagdje ustrojimo kurzove za jevrejski jezik itd. Da sve to uzmognemo uraditi, trebamo i opet sredstava, jer ako organizaciji ne stavljamo na raspolaganje potrebna materijalna sredstva, ne možemo od nje ni tražiti, da uspješno radi. A rad je sad potrebniji no ikad.

Na mjesnim je s toga organizacijama, da se svom energijom daju na rad, da živim nastojanjem namaknu potrebna sredstva za organizaciju. Pa kad se pitamo koje su to svote, što ih vodstvo traži od svojih privrženika, koji su zahtjevi, što ih stavlja organizacija na sumišljenike, moramo da kažemo, da su to tek minimalne svote, da nijesu u razmjeru prema velikom cilju nikakove žrtve. To je tek minimalni prinos, što ga svaki organizirani cijonista doprinosi svojoj organizaciji.

No za velike zadaće treba i velikih sredstava. Na nama je, da dokažemo, e smo dorasli svojoj zadaći.

S pouzdanjem upravlja zemaljski odbor ovaj apel na mjesne organizacije i na povjerenike naše, da ispune svoje dužnosti. Uvjereni smo, da će svaki cijonista, kojemu je na srcu naš pokret, rado doprinjeti svoj obol, jer požrtvovnije no ikada mora da je nastojanje, koje nas pokreće.

Zašto se boje?

Gustav Seldeman, Prijedor.

Zašto se boje? To pitamo asimilante, koji su uvijek bili naopasniji i najtvrdokorniji protivnici cionizma. Dok smo mi u svako doba vjerno stajali uz narod svoj i priznavali se Židovima, hinili su asimilanti pod krinkom tuđe narodnosti. Dok smo mi otvoreno istupali, morali su oni hiniti, da ta krinka ne opstoji. Radi toga bili su prisiljeni, da pretjeraju, ističući svakom zgodom svoju pripadnost tuđoj narodnosti. Time su se narodu svome iznevjerili, jer su svakako nastojali, da ih se ne drži Židovima. Izbjegavali svako židovsko društvo, svaku židovsku zabavu. Bili su tako rekuć uvrijedjeni, kad je tko od njih zaiskao novaca ili pomoći u židovske svrhe. Židovska društva bila su im omražena, a mnoge je istom smrt povratila židovskom groblju. Ali izvan židovskog milieu-a gramzili su upravo za društvom i društvenošću. Nije bilo ni jednog javnog društva, u koje se ne bi upisali, i što je to društvo bilo nacionalnije, što je više bilo protivno Židovima, to im je bilo milije. I punim su rukama davali ovdje. Skupo su plaćali, da ih ne židovi prime u svoje kolo. Davali su za gradnju crkava, za samostane, u nacionalne, šporske i sve moguće svrhe. Bili su sretni, kad ih nisu držali Židovima, već Nijemcima, Madjarima, Poljacima i t. d.

Čovjek bi mislio, da će ovi ljudi, koji su tako skupo platili svoju nacionalnu pripadnost njemačkom, madjarskom ili poljačkom narodu, — sada, kad su se svi narodi dovinuli tako teško žudjenom cilju — svome oslobodjenju — moći taj događaj proslaviti u najvećem veselju i miru. Ali ne, oni se boje, a i punim pravom, jer prvo kamenje, koje je bilo namijenjeno židovskim kućama, pogodilo je baš njihove prozore. Njihovi su dućani bili prvi opljačkani. Ta skupa njihova krinka nije im upravo ništa koristila. Oni su ipak bili samo Židovi. „Zašto su davali za naše za-

bave toliko novaca? Jer su ga nama ukrali, pa nas time hoće da umire! Zašto su uvijek tajili, da su Židovi? Jer se toga stide — valjda i znadu zašto!“

Eto, tako po prilici misle neprijatelji, koji se sada mržnjom na njih obaraju.

Rekao sam nekim srpskim mjerodavnim ličnostima našega grada: „Već sam 25 godina medju Vama. Nisam se nikada izdavao ni za Nijemca ni za Madjara, već uvijek samo za Židova. Ispunjavao sam vazda vjerno svoje dužnosti kao sugradjanin. Kadgod ste me zvali, uvijek sam se odazvao na saradnju oko zajedničkih dobrotvornih priredaba. Izvjesio sam u svakoj svečanoj zgodi modro-bijeli barjak. Sad, kad slavite narodno ujedinjenje, mogu se i ja mirno radovati slobodi Vašoj. Nisam nikada nosio krinku, pa ne kažem ni danas, da sam Hrvat ili Srbin. I danas izvjesit ću kao Židov i lojalan gradjanin „židovski stijeg“. — Naišao sam na sveopće priznanje.

Rekao sam jednom asimilantu, koji je sve te dane u najvećem strahu proboravio: „Vi ćete valjda danas priznati, da pripadamo samo jednoj narodnoj zajednici. Vi se bojite, jer ste Židov. Možda se u svim eksponiranim krajevima Židovi boje. Ali mi cionisti imamo tu prednost, da mirnom savješću možemo kazati, da smo uvijek vjerno i pošteno stajali uz narod svoj. Mi smo si svijesni, da smo svoju dužnost izvršili. Manjka nam to gorko i potišteno čuvstvo, koje Vas sad po svoj prilici obuzimlje pri pomisli, da ste se bacili o vrat ljudima, koji V s mrze, akoprem ste ih potpomagali, dok ste vlastitoj braći ostali na skroz tuđi. Bura, koja sada čitavim svijetom vije, ne uništava, ona samo tjera, što je bilo nenaravno, a trese samo onim, što je bilo sazrelo, da padne. Ona daje mjesta slobodi svih naroda, svega čovječanstva. Ali mi cioniste doživjeli smo dan, za kojim smo čeznuli, za koji smo radili. Mi pripadnici jakoga, vječnoga židovskoga naroda, kojemu su se rugali i smijali, naišli smo na priznanje i štovanje, dok asimilanti, poruženi od svojih dosadanjih prijatelja, traže i moraju naći put od njih k nama. Mi ćemo povratka izgubljenih sinova srdačno pozdraviti.

evo u cijelosti priopćujemo u hrvatskom prijevodu.

Utorak, 6. augusta 1918.

Gospodine!

Sa najživljim interesom čitao sam Vašu brošuru. Dirnula me je simpatična pažljivost i velika predanost, koju ste posvetili mojemu djelu. Veseli me naročito, da nekoji mojih sudova o Židovima nalazite istinitima i korisnima. Vaše na mene upravljene kritične opaske su pravedne, pa ih potpisujem. Skoro da žalim da se mojemu Jean Christofu u javnom mnijenju daje tako važno mjesto; da sam to predvidio pišući ga, ja bih po gdjejkoji sud bio nadopunio.

Ne bijaše nipošto moja nakana, da napišem objektivnu studiju savremenuoga društva. Sve je ondje promatrano sa stanovišta romana. Sve viđeno sa očima i dušom mog junaka. Pa i sama atmosfera knjige (općenita razmatranja) suvisla je sa karakterom mog junaka Christofa — neka vrst Beethovena, izrasao iz današnjeg svijeta — niti je bez predrasuda niti je dobro informiran. Može se reći, da stanovita nepravednost — velikodušnost, iskrena, strastvena, nesuvisla — spada k njegovoj naravi. Nalazimo je i u njegovim odnosima k Izraelu.

Da sam u mojoj knjizi pisao o Vašem narodu u svoje ime ili u posebnom spisu učinio bi to potpunije i opreznije. Sa pra-

Interview s Jacobusom Rannom.

Bečki „Morgenzeitung“ objelodanjuje interview svoga dopisnika iz Haaga sa članom akcionog odbora gosp. Jacobusom Rannom, koji se sad vratio s puta iz Engleske. Kann izjavio se o dojmovima, koje je donio iz Londona kao i o aktuelnim pitanjima cionizma.

„Bio sam iznenadjen izvrsnim odnošajima cionističke svjetske organizacije prema engl. vladi. Ne možemo da zaželimo bolje simpatije no one engl. vlade i drugih engleskih odlučnih krugova. Ove simpatije dolaze do izražaja u cijeloj dnevnoj štampi i u političkoj javnosti bez razlike stranaka. Ured cionističke stranke pod upravom Nahuma Sokolowa, radi velikim marom. Moj interes obraćao se u prvom redu našim finansijskim institucijama. U skoroj budućnosti stajace židovska kolonijalna banka pred vrlo velikim i odgovornim zadaćama. Velik dio Židova s malim ili većim imetkom ne bi mogao da se naseli u Palestini, u koliko se ne bi nitko za njihove interese u zemljama galuta pobrinuo. Ovu zadaću morace da preuzme židovska kolonijalna banka.

Pitanje: Na kojim konkretnim činjenicama bazira povoljni utisak, što ste ga dobili u Londonu?

Kann: Prije svega na Palestina-komisiji, koja stoji pod vodstvom prof. dra. Weizmanna. Profesoru Weizmannu imademo da zahvalimo, e je naš pokret u Engleskoj tako napredovao. Naravno da ima u Sokolowu i Cowenu dragocjene saradnike. Komisija za Palestinu sve poduzima da pripravi židovsku Palestinu. Početak bio je težak, jer smo imali posla s vojnom upravom. No ipak je profesor Weizmannu uspjelo da zadobije neograničene simpatije generala Al-lembya, zapovjednika engleske vojske u Palestini. Hoću da napomenem tek nekoliko pojedinosti: dok se prije i u palestinskim kolonijama pored ubirao po turskim oblastima, obavlja na intervenciju prof. Weiz-

Romain Roland o Židovima i židovstvu.

Dr. I. Ziegler, rabin u Karlovim-varima, poznat je u židovskome svijetu sa svojih literarnih radnja. — Proljetos držao je u krugu roditelja jedno pedagoško predavanje, koje je poslije išlo u posebnoj brošuri pod naslovom: »Wie erziehen wir unsere Kinder zum Judentum«, a koje je pobudilo veću pozornost, koli radi novih pogleda, toli i radi iskrenosti, kojom je ovaj važni problem obradio. Značajno je u toj brošuri napose njegova izreka: Das heutige Judentum krankt in erster Reihe am Weibe«, te upravo zato polaže najveću važnost na židovski odgoj žene, a napose učiteljice.

Nedavno je u tjedniku Dr. Blocha: »Öster. Wochenschrift“ u Beču napisao kritičku raspravu: „Romain Roland in Jean Christof über Juden und Judentum“ u kojoj je u glasovitom romanu „Jean Christof“ unešene nazore o Židovima i židovstvu kritički osvjetlio i ispravio, pa je ovu svoju ocjenu po nekom prijatelju poslao slavnom romancieru u Švicarsku. Kratko vrijeme iza toga, primio je Dr. Ziegler od Romaina Rolanda slijedeće kako sa židovskoga tako i sa literarnoga gledišta zanimljivo pismo u francuskom jeziku, što ga

vom uzimate. da cijelim Vaše pleme. Imao sam u svom životu mnogo veza sa Židovima; imao sam (i imam još) među njima više mojih najboljih prijatelja (u svim zemljama), čija mi je sklonost osobito dragocjena; njima dugujem mnogu radost i mnogu žalost, a ova ne veže manje nego ona.

Divio sam se uvijek izvanrednom mjestu što ga Židovi zauzimaju u evropskom duševnom životu, pa moram li dodati, da sam vrlo često bio razočaran, što se tako veliki talenti, tako bogata obećanja, tolika snaga inteligencije — velikedušnosti, idealizma skoro nikada ne mogaše uzvinuto do najviših vrhunaca, nego je sustala uz put!

Skoro uvijek sam ustanovio, da najznamenitiji savremeni židovski duhovi (kao i prosloga stoljeća) — mislioci, književnici i umjetnici, muzičari — imadu nešto nepodpuna na sebi, ne u formi, nego u biću — stanoviti nedostatak unutarnje jezgre opaža se kod njih. Moglo bi se reći, da im tlo pod njihovim nogama nije dosta sigurno, iii da ovi bogati potoci strasti i ideja, skrenuti od njihovog naravnog toka, kroz stoljeća traže svoje staro korito, onaj put što ga je priroda za njih utrla.

Divim se Vašim riječima o pravom cionizmu i slažem se potpunoma s Vama. Da, i ja ga vidim za Vas u povratku, u vjernosti prema samima sebe, u suglasju sa

manja taj posao jedna židovska komisija. Imamo danas židovsku policiju po egipatskom uzoru. Od petorice najviših sudaca trojica su Židovi. Pismeni saobraćaj s engleskim oblastima obavlja se u hebrejskom jeziku i tako ima još mnogo stvari, koje možemo da smatramo kao početak židovske uprave u Palestini. Velika je za danas poteškoća, da je židovski elemenat još uvijek u minoritetu. Držim, da već danas mogu sposobni Židovi da nadju u Palestini dobru egzistenciju. Važna je nadalje činjenica, da se sad i stari jišub počima da interesira za naš pokret.

Pitanje: Jesu li u Londonu stvoreni kakvi konkretni zaključci u pogledu buduće državne forme Palestine?

Kann: Ne. No jedno je sigurno: Palestina riješena je za sva vremena turskoga jarma. Zahtjev, koga stavljamo glede Palestine, je taj, da se Palestina razvije u samostalnu židovsku državu. Danas još nijesmo u stanju, da sami preuzmemo gospodstvo u Palestini. Stoga je potrebno, da zemljom dotle upravlja trust, dok židovski narod sam ne odluči o budućej formi vladavine. Prema današnjem stanju, čini mi se, da bi Engleska sigurno bila pripravna da preuzme taj protektorat, ako bi Židovi to tražili.

Pitanje: Nije li sad pravi čas, da se Židovi sviju zemalja u tom smjeru izjave?

Kanu: Naravno da bi potrebno bilo, da Židovi svagdje, gdje stanuju u većim masama, prirede ovakove manifestacije. U savezu s tim htio bi da istaknem, da smo mnoge ugledne engleske Židove predobili za naš pokret. Pored Lord Rotschilda pristali su uz nas Herbert Samuel, Sir Alfred Mond, Lionel Abrahams i mnogi drugi.

Pitanje: Ne držite li u sadašnjem času vrlo potrebnim saziv cionističkog kongresa?

Kann: Mi se nadamo skoro, vrlo skoro držati cionistički kongres u Palestini.

Pitanje: Kakvi su vaši odnošaji prema američkoj vladi?

Kanu: Odnosaj je cionističke svjetske organizacije prema američkoj vladi

samim sobom, u unutarnoj iskrenosti potpunij, i apsolutnij. Vaš pravi život opet naći i obistiniti ga: Tu leži Vaš pravi Jerusalem! Ja sam Židove, koje sam poznao i cijenio uvijek na to upućivao — naročito umjetnike.

Nema da se stvori jedan novi nacionalizam. Ja sam neprijatelj svih nacionalizama; bilo bi samo ruglo, kad bi se „Božji narod“ sa svojim Bogom htio zatvoriti u jednoj maloj domovini sa svim onim sitničavim strastima svojih mravljih hrpa. Radi se o tome, da se bude svjestan svoje etičke, duboke, vječne osobnosti, svoje misije, svoga poslanstva u bratskom čovječanstvu. Društvo uaroda, što ga ja snivam za budućnost ne ide za tim, da se individualni značaji u zajednici stvore i izbrišu, već da budu svoji i čisti kao lijepi instrumenti, koji se skladaju k istoj simfoniji.

Primite, gospodine, izraz moga poštovanja i simpatije.

Romain Roland.

Dozvolite mi opasku, da nisam Švicar već Francuz — stari Francuz iz središta Francuzke. Ako sam privremeno u Švicarskoj, činim to za to, da ostanem po strani od strasti, koje zarazuju nesretnu Evropu.

Tinka R.

izvrstan. Naš londonski ured namjerava da pošalje profesora Weizmanna kao zastupnika u Ameriku.

Pitanje: Ne držite li nužnim, da se osnuje društvo, koje bi dobilo od mirovne konferencije specijalne koncesije za kolonizaciju Palestine?

Kann: Ne. Ja stojim na stanovištu, da ne trebamo nikakvih posebnih koncesija za kolonizaciju Palestine, jer će i onako samo židovski narod emigrirati u većim masama u Palestinu. Naravno moraće se na mirovnoj konferenciji da izrazi nakana, da se Palestina kreira kao židovska država. Ako se to učini, tad dostaje da se uredi jedan ured, koji će voditi poslove židovske kolonizacije. Naravno je, da se ne će koncesije za ikakav javni rad n. pr. luke, željeznice i t. d. podijeljivati privatnim osobama. Ove radove provešće sama država u interesu države. Uvjeren sam, da će Arapi koji su živili pod turskim jarmom, biti sasvim zadovoljni sa židovskim guvernerom. U opće moram da primjećujem, da arapsko pitanje ni iz daleka nije tako teško, kao što to mnogi misle. Arapski Felasi sasvim se dobro slažu sa Židovima, a i efendije će rado da dadu Židovima svoje zemljište u zakup. Mogućnost, da ostvarimo svoje idejale, bliža je no ikada. Pogledom na svjetsko-povjesne događaje možemo da se nadamo, da će tečajem 1 ili 2 godine židovska naseobina u Palestini pružati čvrstu podlogu za buduću židovsku državu.

Internacionalna socijalna demokracija i židovski narod.

Pod naslovom „Stockholm“ izašla je u Tidens Föslag-u franc. jezikom pisana knjiga, koju je izdao organizacioni odbor međunarodne socijalističke konferencije u Stockholmu. Sve izjave pojedinih delegacija holandsko-skandinavskom komitetu, stanovišta stranaka prema pitanjima rata i mira, povijest stockholmske akcije i manifestacije komiteta naći ćemo u ovom zanimljivom djelu, u kojem se na više mjesta spominje i židovski problem. Priopćit ćemo neka mjesta:

Svesvjetski židovski socijalistički radnički savez „Poale Cijon“ zahtijeva:

1.) Posvemašnju građansku ravnopravnost Židova u svim zemljama. — Jednaki postupak sa žid. pučanstvom u područjima, što su stradala poradi rata, i gdje se sada štete popravljaju.

2.) Sloboda useljivanja i naseljivanja za Židove u svim zemljama.

3.) Narodna samouprava, na temelju personalnog principa i narodna ravnopravnost u državi, pokrajini i općini u svim zemljama, gdje Židovi žive u masama.

4.) Osiguranje nesmetanog židovskog kolonizacionog djelovanja kojemu je svrha, stvaranje židovske domaje u Palestini.

Provedba svih ovih zahtjeva mora biti internacionalno zajamčena.

U glavnom se pridružuju ovim zahtjevima još i slijedeće žid. stranke: *Socijalističko-teritorijalistička stranka Saveznih država i Židovska socijaldemokratska stranka Galicije i Bukovine*, a od nežidovskih: *Socijalistička stranka sjev. Amerike*, socijalističke stranke *Hrvatske, Slavonije i Bosne*, nadalje radničke stranke *Svedske i Danske*.

British Labour Party traži u svojoj spomenici od 28. augusta 1917. za Židove svih zemalja ista elementarna prava tolerancije i slobode stanovanja i zanimanja, kao i građanska prava. Stianka se nada, da će ugovorom između svih naroda biti moguće osnovati u Palestini slobodnu državu pod internacionalnim jamstvom. Svi pripadnici židovskog naroda, koji to žele mogu se onamo povratiti. Tamo neka prema svo-

jim osebinama porade ih u tome ne smije priječiti kakva tudinska rasa ili vjeroispovijest.

Socijalistička stranka Francuske zahtijeva: Mirovni ugovor mora sadržavati obvezu za one države, gdje još ne postoji ravnopravnost, da moraju dati svojim židovskim pripadnicima sva prava ostalih građana. nadalje jamstvo slobodnog razvoja kulture za Židove svuda, gdje čine znatne manjine.

Konferencija socijalista Saveznih država, koja je održana u februaru 1918. postavlja zahtjeve, koji se podudaraju sa onima što ih traži *British Labour Party*.

Mirovni manifest socijalista neutralnih zemalja izdan u oktobru 1917. zahtijeva internacionalno riješenje žid. pitanja i personalnu autonomiju u Rusiji, Austriji, Poljskoj i Rumunjskoj, gdje Židovi žive u zatvorenim masama. Zaštita židov. kolonizacije u Palestini. Što se tiče uređenja nezavisne Poljske traži manifest osiguranje gospodarskog razvitka i samouprave židovskih i drugih manjina.

Jermenska delegacija traži razdiobu Turske u autonomno nacionalno ograničene političke jedinice, među njima i „Židovsku Palestinu“.

Ukrajinska socijalna demokracija priznaje židovsku narodnost.

Osim izjava pojedinih delegacija za pravno riješenje židov. pitanja, dali su takve izjave i vodeće ličnosti internacionalne socijalne demokracije kao: Gompers, Branting, Vandervelde, Huysmans, Longeet i mnogi drugi. —

Prema ovdje priopćenim podacima iz stockholmskih dokumenata, vrlo je vjerovatno, da će na mirovnom kongresu socijalisti podupirati židovske zahtjeve.

Francuski vođa socijalista Albert Thomas o cionizmu.

Socijalistički vođa Albert Thomas, koji je tijekom rata bio neko vrijeme francuski ministar za municiju, a sada će biti imenovan delegatom na mirovnom kongresu, izjavio je slijedeće o cionizmu: U zapadnoevropskim zemljama kadšto sa skepsom promatraju cionistički pokret oni, koji bi željeli da budu izvrsni diplomate ili dubokoumni tumači državnih problema. Ne će li cionizam podupirati engleske interese protiv tradicionalnih interesa Francuske u Siriji i Palestini? Ne će li što više uvesti germanizaciju u židovsku zemlju? Tako prosuđuje sebično častohleple najodličnije projekte. U istinu možemo iskrenim pomaganjem cionizma, njegovom vezom s velikim pokretom za oslobođenje ljudstva, od kojega potječe, tomu doskočiti da uklonimo ono što bi ga moglo dovesti do ukočenosti i izopačenosti

Ako mi demokrate i socijalisti cionizam, najvećom simpatijom pozdravljamo, činimo to zbog toga, jer cionizam prije svega zajamčuje potpunu slobodu Židova u onim zemljama, gdje nijesu mogli jednaka ljudska prava postići. Ali mi ga pozdravljamo i zbog toga, jer je cionizam jedna od najviših izjava i najboljih znakova težnje za slobodnim nacionalnim životom. Ista ta težnja bila je uzrokom sadanjega rata, a sutra će biti podlogom za obnovu svijeta. Ako narod, koji je prije vijekova bio otrgnut od svoje zemlje i bio rasut kao prah po čitavom svijetu, ako taj narod dakle hoće da danas opet sagradi svoju domovinu zato, da ima svoju zemlju, u kojoj će se opet ujediniti, tada nam je to dokaz za novu snagu, koja leži u nacionalnoj ideji. Cionizam nije samo abstraktna ideja. On je svakom svojom žilicom usvezi s modernom demokracijom. Svi narodi, za koje demokracija nije samo pusta riječ, Englezi, Amerikanci, Francuzi zahtijevaju za nj svoju moralnu i materijalnu pomoć. Rat dovest će ga do cilja. Liga naroda ne će biti potpuna, ako u njoj ne dobije mjesta kroz vijekove potlačeni židovski narod.

Iz židovskog svijeta.

Pogromi u Galiciji i Poljskoj.

Prosvjed zemaljske organizacije protiv pogroma u Poljskoj. Cijonistička zemaljska organizacija iz jugoslavenskih zemalja upravila je na svjetsku cijonističku organizaciju brzojavni prosvjed protiv pogroma u Poljskoj i Galiciji, koji glasi: Cijonističkoj organizaciji Dr. Viktor Jacobson Kopenhagen.

Prosvjedujuemo najenergičnije protiv pogroma u Poljskoj i Galiciji. Ne možemo da vjerujemo Poljacima i Rumunjima. Tražite stoga odmah zaštitu intervencijom antantinih četa. Poljska i Rumunjska moraju da se internacijonalno prisile da nadoknade cijelu štetu, koja je nanešena Židovima.

Za jugoslavensku cijonističku organizaciju
Lav Stern.

Prosvjed židovsko - nacionalnog društva u Sarajevu protiv pogroma.

Židovsko nacionalno društvo u Sarajevu upravilo je na savez cijonista iz jugoslavenskih zemalja slijedeći brzojavni prosvjed:

Sarajevo. Židovi grada Sarajeva s dubokom boli i sućuti učestvuju u općoj žalosti židovskog naroda i cijeloga civilizovanoga svijeta poradi pogroma u Galiciji i Poljskoj, osudjujući zvjerske napadaje na život i dobro svojih sunarodnjaka. Mjesto doličnog priznanja židovskom narodu, koji je i svojom krvlju i drugim žrtvama mnogo doprinjeo oslobodjenju poljske države, nezahvalni ga Poljaci nagradjuju pljačkanjem i krvoprolićem. Narod, koji u času uskrsnuća slobode tako grubo vrijedja svoje sugradjane, ne pokazuje se dostojnim te slobode. Mi se pridružujemo protestu, koji će naša organizacija podići pred pozvanim forumom. — Židovsko nacionalno društvo.

Protest engleskih radnika. Berlin 8. prosinca 1918. (Posebni brzojav). Londonski dopisnik stockholmskog dopisnog ureda javlja; Na radničkoj skupštini za savez naroda, koja je održana u Londonu u Alberthallu, a kojoj je prisustvovalo preko deset hiljada radnika, izrazio je, predsjednik Georg Lansbur n uz jednodušno odobravanje cijele skupštine, najodlučniji prosvjed protiv pogroma u Poljskoj i Galiciji. Govornik izjavljuje, da poljski narod ne može da dobije samostalnost ako ne podijeli židovskom narodu potpunu ravnopravnost.

Intervencija Dr. Weizmanna kod engleske vlade. Na Hanuka zabavi, koju su priredili istočno-londonski cijonisti, držao je prof. Dr. Weizmann, govor koji je proizveo dubok dojam na slušatelje. Govornik izjavio je, da je baš sad posjetio velike engleske državničke, koji su obećali, da će poduzeti sve korake, da se obustave pogromi. Weizmann primjetio je još, da se Poljaci varaju, ako priređivanjem velikih sistematskih političkih pogroma nastoje, da bi na mirovnoj konferenciji prikazali protivimbe Poljaka i Židova. Pogromi imaće protivni uspjeh. Židovsko se pitanje neće riješiti po poljskom receptu. Neće doći do svjetskog mira bez rješenja židovskog pitanja i bez osiguranja nacionalnih prava Židova. Govoreći o cijonizmu rekao je, da je sve uređeno, da se Palestina osigura za židovski narod i da će doskora biti slobodan put za Palestinu. I mi bi poput mnogih dosad nepoznatih naroda mogli lahko da imenujemo provizornu vladu, no nije-

smo toga učinili. Jedina opozicija postoji sa stanovite katoličke strane, no i to nije više za nas ikakva opasnost. —

Akcija engleskog židovstva protiv pogroma. London, 8. prosinca 1918. (Posebni brzojav). Na sjednici Anglo-Jewish Association, koja je održana u nedjelju dne 1. prosinca 1918. pročitao je Lucien Wolf brzojave o pogromima protiv Židova te izjavio, da su svi koraci poduzeti e bi se informirala engleska vlada. Zatražena je bezodvlačna pomoć, pa se možemo uspjehu nadati.

Englesko novinstvo o pogromima Berlin, 8. prosinca 1918. (Posebni brzojav). Londonski „Times“ u uvodniku pod naslovom „Pogromi u Galiciji“ izražava zadovoljstvo, da su konačno ipak časnici aliraca iz Budimpešte poslani u Lavov da provedu istragu radi pogroma protiv Židova. Taj je korak, veli list, bio vrlo nuždan. Jer kako god i bile pretjerane informacije o pogromima, nema sumnje, da su se ovdje izveli pogromi sistematski, pa samo slobodna istraga može da ustanovi pravu istinu, te će sigurno u velike škoditi poljskom narodu u očima cjelokupnog civilizovanog svijeta. O masakrima je samo jedna riječ moguća: Oni su bljutavost osobito od naroda, koji danas očekuje pomoć aliraca. Državnici antante moraće da se pobrinu, e bi se kaznilo krivce, te da se povoljno riješi židovsko pitanje. Članak izražava svoje simpatije ovim progonjenim Židovima i nazivlje Židove Galicije i Poljske najnesretnijim i najblijednijim dijelovima židovskog naroda, a reprezentiraju 16 posto ukupnog pučanstva.

Ostvarenje cijonističke misli samo će djelomično olakšati položaj. Najvažnija je sad zadaća cijonizma, da židovskim masama dade nove nade, da ih uči da otvoreno a ne pritajeno ispovijedaju ponosno svoju rasu, te da doprinosi vjerskom razvitku i civilizaciji cijelog čovječanstva *Ujedno ima da najenergičnije istupa protiv židovskih vodja, koji pokazuju tendenciju da diskreditiraju židovsko ime.* Da se postigne taj ideal, moraju se Židovima dati prava, koja odgovaraju njihovim potrebama. Hrdav je postupak sa Židovima i hrdavo rješenje židovskoga pitanja opasnost za red i svaku vladu. Državnici antante moraju ozbiljno da se zauzmu za rješenje židovskog pitanja, te pored cijonizma moraju da traže, e bi se Židovima svagdje zajamčila potpuna ravnopravnost. —

„Politiken“ o Poljacima i Židovima. „Kopenhaški cijonistički ured javlja: Ugledni danski dnevnik „Politiken“, koji je blizu danskoj vladi, donosi pod napisom „Židovi i prepored Poljske“ članak, u kojemu veli:

„... Pitanje židovskoga naroda u Poljskoj sve se više zamršivalo u posljednjih 10—15 godina. Vladajući razred u Poljskoj vodi neprestanu žestoku borbu protiv priznanja židovske narodnosti i podijeljenja nacionalno-kulturne autonomije za židovski živalj, koji bi u sjedinjenoj Poljskoj brojio do 3 milijuna ljudi.

... Neobuzdana mržnja na Židove obladala je posljednjih deset godina poljsko gradjanstvo, koje je proklamiralo borbu za uništenje Židova, kojoj na čitavom svijetu nema para. Poljski narod, koji se sam rascijepan i raskomadnan, isisavan i tlačen borio za svoj narodni bitak, nije smogao

razumijevanja za drugi narod, kojeg je tako strašna sudbina snašla i kojemu je kao obrana preostao jedino apel na kulturno ljudstvo.

I Poljaci i Židovi već su mnogo toga poduzeli da postignu sporazum. Ti pokušaji nijesu očito mogli uspjeti tako dugo, dok sama Poljska nije mogla da diše svojim plućima, dok nije narodna domaja bila stvorena. Židovski narod, koji se sam toliko napreže, da si stvori narodnu domaju, pozdravlja prvi obnovu poljske jedinstvene države i očekuje rješenje dugogodišnjega konflikta. To lakše bi se dala provesti potpuna nacionalno-kulturna autonomija za židovski živalj Poljske, što je već u staroj poljskoj državi bila takova autonomija, naravno u opsegu prijašnjega državnoga oblika. Poljsko židovstvo imalo je vlastit ustav na koji su se svi kraljevi od 12. vijeka pa sve do posljednjega kralja Ponijatovskoga zaklinjali te se zavjerali, da će sva židovska prava čuvati. Židovski ustav obuhvatao je tad ne samo vjerske prilike, nego ujedno čitavi niz pravnih i trgovačkih pitanja obzirom na gradjane, a pri tom su općine bile u zajedničkoj nacionalno-židovskoj organizaciji ujedinjene.

Židovski se političari pouzdano nadaju, da će preporedjena Poljska u času, kad od suda naroda opet svoju slobodu dobiva, sasama ispuniti zahtjeve židovskoga naroda, koji se također obraća na prijatelje naroda, da mu bude zajamčena nacionalno kulturna autonomija.

Iz cijonističkog svijeta.

U dubokoj žalosti moramo da javljamo, da smo izgubili našega dragoga saradnika i druga

Dr. Hansa Gideona Heymanna

člana velikog akcionog odbora cijonističke organizacije.

S Hansom Gideonom Heymannom gubimo jaki stup, na koji se cijonistička organizacija mogla osloniti potpuno sigurnošću.

Njegova čista cijonistička svijest, njegova vanredno nacionalno ekonomsko iskustvo, njegov oštri sud i njegova odlučnost stavili su ga već dugi niz godina na odlučno mjesto u cijonističkoj organizaciji. Hans Gideon Heymann bio je jedan od najodlučnijih pobornika cijonističke ideje, koji su htjeli da pobjedu cijonističkog idejale pripreme snažnim kolonizacionim djelom u Palestini.

U času, u kojem moramo da skupljamo sve sile, da ispunimo veliki zadatak cijonističkog pokreta, u času, u kojem bi više no ikad trebali savjete i rad Hansa Gideona Heymanna, otišao je od nas za uvijek.

S nama žali cjelokupna cijonistička organizacija.

Akcionni odbor cijonističke organizacije.

Židovska delegacija za mirovnu konferenciju. Kopenhagen, 8. prosinca (Posebni brzojav). Cijonistički ured u

Kopenhagu upravo na zemaljski odbor u Zagreb slijedeći brzojav:

U sporazumu sa svim mjerodavnim cionističkim organizacijama pozivamo Vas da smjesta imenujete zastupnike cjelokupnog tamošnjeg nacionalno-organiziranog židovstva radi osnutka autoritativnog zajedničkog zastupništva za pripravu i obranu židovsko-nacionalnih težnja u smislu kopenhagenskog manifesta. To zastupstvo mora da je tako sastavljeno, da bi mala delegacija iz nje sastavljena mogla da pred mirovnim kongresom zastupa program cijeloga istočnoga židovstva kao i svih narodnih zahtjeva, koje stavljaju Židovi iz zapadno-evropskih zemalja.

U Švicarskoj već se osniva inicijativna grupa za sve predradnje. Potvrdite primitak ovog brzojava i upravljajte sve daljnje obavijesti na adresu S. Pewsner, Hotel National, Montreux. Ako bi međutim već postojao židovski narodni odbor molimo, da se njemu predade ovaj brzojav. Cionistički biro u Kopenhagu.

Cijonistički Kongres u Londonu. Prema brzojavnoj vijesti židovskog dopisnog ureda u Stockholmu održaće se doskora kongres cionista iz aliiranih i neutralnih zemalja u Londonu. Kongresu prisustvovaće članovi užeg akcionog odbora Sokolov, Šemarjahu Lewin i Dr. Jacobson. Nadalje očekuju se ruski cioniste Isaak i Boris Goldberg kao i američanski cionisti Stefan Wise i Louis Brandeis.

Iz Jugoslavije.

Ervin Kraus.

I on dakle ode od nas u predosjećanju zore, neugledavši našeg dana. — I baš sad nas ostavi, kad se i njegov Osijek opet probudio i pristupa novom radu i životu.

Kad budemo pisali historiju cionizma i židovskog pokreta u Jugoslaviji, neće se moći mimoći osoba i rad Ervina Krausa, kojemu ćemo mi jugoslav. cioniste za uvijek zadržati haran spomen, jer je on bio sasvim naš, među prvima naš.

Kad su članovi „Bar Giore“ u naše krajeve donesli cionističke misli i razvil i cionistički pokret, Ervin Kraus, kao član i enior njen, bio među onima, koji su prvi odlučno digli zastavu nacionalnog židovstva, — a kod toga nije bio od onih, koji samo slijede, već je uvijek i svagdje ondje, gdje je bilo borbe sa protivnicima, gdje je on jednako odlučno utjecao kako perom, tako i živom riječi.

U društvu blag, ugodan, ljubezan i susretljiv, bio je u diskusionom kreševu najagilniji i najokretniji, jer je sjajno vladao riječju, te brzinom shvaćanja i oštroumnom replikom, svoje protivnike frapirao i pobio.

Njemu se ima u prvom redu pripisati, da je svojedobno Osijek postao bio centar jugoslav. cionizma, da je odanle potekao poticaj i provedenje kongresa jugoslav. cionist. omladine, te da su učinjeni prvi praktični koraci približenju između sefarda i eskenaza kod nas.

Zato i jest baš njemu bilo povjereno izdavanje i uređivanje našeg prvog polumjesečnog glasila: „Židovske Smotre“ u Osijeku, gdje je on uložio sav trud i mar te svoje odlične sposobnosti za raširenje i pobjedu našeg pokreta. Uspjeh toga rada

nije izostao, ma da je zadnjih godina prije rata neka umornost spopala duhove i ubila polet prvih godina, naročito u Osijeku. — Da onaj zanosni rad našeg Ervina Krausa nije bio ni uzaludan, ni pokopan, to vidimo najjasnije sada, kad i Osijek, nakon dužeg drijemeža, opet odlučno stupa na poprište pomladjenog svijesnijeg i snažnijeg židovstva. Medjutim je rat i njemu sputao krila, pa nije se toliko isticao a i druge nevolje otešćale mu mehku dušu te je tako podlegao bolesti, nevidjevši porod jedinih svojih istinskih ideala.

Poletnom poborniku i prezasluznom radniku, našem drugu u cionizmu, Ervinu Krausu — neka je iskreno priznanje, topla hvala i duga spomen u jugoslav. nacionalnom židovstvu.

Židovska građanska skupština. U nedelju dne 15. o. mj. bit će u velikoj dvorani Streljane židovska građanska skupština. Referirat će gg. Dr. Hugo Kon, Lav Štern, i Dr. Žiga Baum o položaju židovskoga naroda i o stanju cionističkoga pokreta uopće, a u Jugoslaviji napose, nadalje o aktuelnim židovskim narodno-kulturnim postulatima. Početak u 10 sati prije podne.

Na adresu „Agramer Tagblatta“. G. Toni Schlegel odgovara u broju od 12. decembra o. g. na našu bilješku u posljednjem broju pod napisom „Narodni sud“. Ispravljajući nemilu štamparsku pogriješku u toj bilješci onamo, da mjesto riječi „nivó urednika“ ima stajati „nivó uvodnika“, uzvraćamo gospodinu Schlegelu ovo:

Da nam ne spočitne ponovno megalomaniju, ne ćemo tvrditi, da iz njegova članka izbija, te se osjeća pogodjenim našom bilješkom. No sa nešto više mira g. Schlegel bi za cijelo spoznao, da se niti isticanjem nekih nepatrijotskih dopisa jednoga dijela Tagblattovih židovskih abonenata, niti isticanjem neslomivog patrijotizma Agramer Tagblatta, koji se ne da zastrašiti ni gubitkom abonenata, niti imputiranjem tvrdnja, kojih mi nijesmo ni iznijeli o hrvatskim žurnalistama, ne obara ono, što smo mi pisali o pljačkanju i o načinu, kako se to pljačkanje u Agramer Tagblattu opravdava. Ovo g. Schlegel nekako mimoilazi, da tim lakše pobudi dojam, kao da smo Tagblatt nedužan „nedostojno“ napali. Gospodin Schlegel nazrijeva prijetnju Tagblattu u tome, što smo Židove upozorili na način, kako piše, premda mi sami cijesimo g. Schlegela toliko, te znamo, da je on lično uvijek znao očuvati svoje uvjerenje od koruptivnih utjecaja. Zato bi trebao da shvati, kad se ljudi, koji ne podnose, da se njih blati time, što se blati njihov narod, odvrćaju od lista, koji to čini. Mi ne priznajemo „tipa“ Židova, na koje bi se kolektivno smjelo nabaciti onim načinom, kako je Tagblatt činio, makar to bili i „madžarski“ Židovi, a kad vidimo, da je pljačka malo distinguirala između madžarskih i nemadžarskih Židova, što g. Schlegel vrlo dobro znađe, onda se moramo ograditi protiv pokušaja, da se nas jugoslavenske Židove hoće da ublaži time, te se krivim prikazom činjenica post festum svadja ogorčenje, tobože opravdano, na „one druge“ Židove. Kadgodj mi to činimo, kadgodj želimo, da se pravednom objektivnošću govori o Židovima, kad se radi o zločincima, koji su Židovi, po gotovo kad to zločinaštvo nije vezano o židovsku nacijo-

namost, onda nam se spočitava prekomjerna osjetljivost. G. Schlegel nije pratio pisanja židovsko narodnih listova, ako može tvrditi, da je za nas svaki Židov sakrosanitan. I mi smo sami poroke Židova žigosali; mi odbijamo s toga objedu kao da ne bismo podnijeli, te se Židova žigoše, ako je on to zaslužio. No druga je stvar, kad se sve žrtve pljačkanja, koji su Židovi, prikazuju tako, kao da su primili samo pravednu kaznu narodnoga gnjeva za svoje opačine. Ovakove se tvrdnje, to će nam g. Schlegel za cijelo priznati, moraju konkretizovati i individualizovati. Ima ih za cijelo i među Židovima, koji su jednako kao bezbroj nežidova, usljed preširoke savjesti, izrabili ratnu konjukturu. Ne marimo, ako se predadu prijeliru poštena svijeta. No ako se kod njih uvijek ističe njihovo židovstvo, a kod nežidovskih trgovaca nikad njihovo hrvatstvo ili srpstvo, onda predmnijevamo toliko objektivnosti u g. Schlegela, da će u tom fakti i sam spoznati žalac antisemitizma. Ta zašto se inače toliko govori i piše o Slavoniji, a previdja Lika, Primorje i Dalmacija, ma da su i tamo bili nemiri i pljačkanja, ma da je i tamo provalilo „narodno ogorčenje“

G. Schlegel spočitavajući nam, da smo osobni, jest i te kako osoban. Ne marimo se upuštati u analizu te osobne žučljivosti, niti se braniti od prigovora, da smo na Tagblatt reagirali, a na Slobodu nijesmo, jer se nje tobože bojimo. Što smo Tagblatt uzeli na nišan, bilo je toga radi, jer nas je najviše osupnulo, da on, koji poznavasmo kao liberalan list, prost od natruhe rasnih i narodnih mržnja, od jednom započe pisati u tonu listova, s kojima kad bismo polezimovali, ne bi polemici bilo kraja ni konca. U ostalom g. Schlegel je krivo upućen, ako misli, da se s drugim listovima u Hrvatskoj nijesmo pozabavili, što ćemo u napredak činiti. Njegova je prispodoba s toga neumjesna, a o njezinu ukusu ne ćemo da govorimo. Neka je g. Schlegel uvjeren, da ćemo uvijek imati dovoljno odvažnosti ustati protiv protužidovskih haranga i napadaja.

Vjerujemo g. Schlegelu, da nije antisemita, no to ne mijenja našega suda o tonu Tagblattovih članaka, s kojima smo se pozabavili.

Apel židovskih akademičara. Beč. Ovog se semestra sastadosmo u Beču po prviput nakon četiri godine oveći broj Židova akademičara iz Jugoslavije te se organiziramo, osjećajući potrebu uže zajednice. Velik broj židovskih akademičara bio je raštrkan po svim četama i ratištima, izgubio je svaki međjusobni dodir, a sada, nakon tolikih ratnih patnja dodje prilika, da se stari prijatelji opet toplo pozdrave. Pregledavajući naše redove probudiše se uspomene na mnogokoje milo lice vrlih komilitona, koji su nekoć svim žarom svog mladenačkog srca sudjelovali u radu za svoj ljubljani narod i njegove svetinje, koji su izgubili svoj mladi, nama tako dragocjeni život, boreći se za „nepoznate, ideale“. Klanjajući se sjenama ovih svojih junaka, osjećamo sada težinu tih gubitaka.

Sada, kad se svakom narodu, pa i židovskom otvara put slobodi i ostvarenju njegovih težnja, treba omladina, jaka i složna, rječju i djelom da stupi u prve redove narodnih borilaca. U tom se uvjerenju skupismo u kolo, da nastavimo rad prijašnjih akademskih društava — „Bar Giore“

i „Esperanse“, — koja su na početku rata morala obustaviti svoje djelovanje. Osnovani smo provizornu organizaciju židovskih narodnih akademičara iz Jugoslavije u Beču. Hoćemo, da u svojoj sredini gojimo židovsku kulturu i jevrejski jezik, pa da sudjelujemo u židovskom političkom životu.

Obraćamo se na židovski narod u Jugoslaviji pozivom, da se organizira pod narodnim židovskim stijegom, da svi kao jedan stanu na obranu svojih narodnih prava, jer će nas samo sloga učiniti jakim.

Židovski će akademičari svijesno vršiti dužnosti prema svom narodu.

Za organizaciju židovskih narodnih akademičara iz jugoslavenskih zemalja: tajnik Franjo Bruck, med., predsjednik Leon Perić, med.

Delegati za zem. konferenciju. Slijedeći su zagrebački sumišljenici pripravnici preuzeti mandate delegata pokrajinskih mjesnih organizacija:

Clara Barmaper, Dr. Žiga Baum, Eugen Berl, Milan Bornstein, Josef Cohen, Dr. Geza Frank, Milka Freiburger, Dr. Robert Glücksthal, Dr. Rudolf Grünfeld, Lavoslav Heimbach, Dr. Gustav-Heinrich, Rikard Herzer, Dr. Ivan Jacobi, Dr. Hugo Kon, Josip Kraus, Jakob Lachmann, Adolf Licht, Dr. Aleksandar Licht, Gerson Mandić, Žiga Neumann, Dr. Walter Rendi, Tinka Rosenberger, Žiga Schulhof, Alfred Singer, David Spitzer, Šime Spitzer, Lav Stern, Hilda Stern, Prof. A. Szemnitz, Mirjam Weiler, Norbert Weisz, Dr. Dragutin Zwieback, Slavko Deucht, Dragutin i Milan Kastl, Dr. Mojsije Mondschein, Dr. Pavao Neuberger, Dr. Dragutin Steinhardt, Šandor Schneller.

Sarajevo. (Za ujedinjenje Židovskih općina.) Radi se oko toga, da se obje općine ujedine. To nam je nastojanje vrlo simpatično, jer će pripomoći suzbijanju separatizma između nekkih sefardskih i aškenaskih krugova. Upravno ujedinjenje obih općina podiglo bi ugled i ekonomsku snagu bosanskih Židova. Uvjereni smo, da se ne ide za tim, da jedna grupa nametne drugoj svoj ritus, običaje i drugo, nego da bi u jedinstvenoj općini sarajevski Židovi mogli još bolje nego dosele podizati i podupirati potrebne im vjerske, nacionalne i nastavne institucije. Nadamo se, da će to nastojanje doskora doći do sretnog završetka.

Prijedor. Židovi iz Prijedora su na svom sastanku nakon odulje debate stvorili slijedeće zaključke:

1.) Slažemo se s deklaracijom jugoslavenske cionističke organizacije u Zagrebu od 21. oktobra 1918 i izjavom židovskoonacionalnog odbora u Sarajevu od 24. oktobra i odobravamo sve korake, koje su ovi odbor poduzeli;

2.) Najsrdačnije pozdravljamo oslobođenje i ujedinjenje Srba, Hrvata i Slovenaca. Kao građani nove jugoslavenske države ispunjavati ćemo vjerno i lojalno sve naše dužnosti.

3.) Tražimo da nas se priznaje Židovima a ujedno i zaštitu manjina, koju je narodno vijeće SHS. objavilo u tački 5. od 19. oktobra.

4.) Svijesni smo, da će osnutak narodne domaje za Židove dokinuti nesnosno stanje nesigurnosti, te da će slobodni židovski narod biti i blagoslovom za cjelokupno čovječanstvo. Židovi bili su vazda elemena

napredka, mira i pravednosti, te će i sad uvijek biti vjerni saradnici u svim djelima napredka.

5.) Da se omogući financijalno provedenje osnutka židovske domaje trebaće velikih novčanih žrtava. Finacijski plan mora će da bude na široku bazu postavljen. Mi predlažemo, a za nas obvezno zaključujemo, da svaki Židov 10% od poreza, koji ima da plati, stavi na raspolaganje za palestinsku akciju.

6.) U svim stvarima, koji se tiču nas Židova, ima da se uvijek zajednički i složno istupa.

Osijek. Na poziv cionističkog odbora ad hoc sastala se dne 4. prosinca o. g. cionistička skupština, koja je stvorila slijedeće zaključke: 1. Izabire se mjesni narodno-židovski odbor, koji se sastoji od slijedećih članova: Dr. Hugo Spitzer, predsjednik, I. N. Schulhof, Paula Leitner, Dr. Edmund Fischer, Mirko Kraus, Nikola Tolnauer, Lav Kraus. 2. Osnutak „Židovske Citaonice, kao organizacije osječkih cionista. 3. Saziv opće židovske narodne skupštine, za dne 8. prosinca o. g.

Organizacija Židova u Požegi. U smislu zaključka zem. odbora od 16. novembra, točka 3, organizovan je u Požegi, dne 30. novembra privremeni mjesni odbor narodnih Židova. U odboru je izabrano 8 građana i 6 akademičara. — Povjerenikom imenovan je Manfred Sternberg.

Hanuka svečanost u Karlovcu. U nedelju (8. o. mj.) 7. Teveta 5679. proslavila je karlovačka židovska omladina dan makabejskog slavlja. Mala dvorana kraj hrama bila je sasvim puna općinstva. — Svi su sveseljem i zadovoljstvom slušali oduševljenu mladež, koja je svom dušom i srcem nastojala, da svečanosti dade što ljepšu sliku.

Zanosnim riječima, punim oduševljenja prikazao nam je u krasnom svom proslavu g. O. Rechnitzer kratkim crtama važnije momente istorije našeg naroda. Naglasio je, da smo usprkos svih muka i progona, neprilika i tlačenja po našim neprijateljima, ostali ipak narod, koji se ne može nikada uništiti, pa se danas spremamo da opet uspostavimo židovsku Palestinu. Njegove ganutljive riječi ostavile su u svakom prisutnom dubok dojam.

Gdjica M. Walder deklamovala je Rosenfeldovu: „Hanuka svijećee“. Burni pljesak bila je nagrada za lijepu deklamaciju.

O značenju i svetkovanju Hanuke predavao je g. J. Goldner. Predavač prikazao je rad Makabejaca i pozvao prisutne, da se pošla late, te dušom i srcem porade za boljitak mile nam Palestine.

Ženski zbor izvrsno je otpjevao krasan Meislov „Adon aulom“, a na harmoniju je pratio E. Goldner.

Taj mladi talenat odigrao je poslije Rubinsteinovu: „Romancu“ i Reinholdovu: „Impromptu“. Maleni umjetnik igrao je takovom vještinom, da je nakon oduševljenog pljeska i zahtjevanja svih prisutnika morao još dodati.

Kao gost deklamovao je g. B. Anhaltzer: „Židovski maj“. Poznatom svojom vještinom recitovao je ovu krasnu pjesmu te oduševio sve prisutne.

Na svršetku otpjevali smo svi gromko „Hatikvu“. Za narodni fond skupilo se oko K 800. Posjetitelj.

Makabejska svečanost u Bijeljini U subotu, 26. kisleva o. g. proslavila je ovdašnja jevrejska omladina dan velikih Makabejaca priredivši veliku svečanost, kojoj su prisustvovali i članovi drugih nacija.

Sumišljenik Isak Alkalaj istaknuo je u svom pozdravnom govoru značenje toga dana, naglasivši pri tome, da se narodu židovskome pokazuje zvijezda sreće, zvijezda bolje budućnosti. Govorio je i o srpskim herojima, koje uspoređuje sa našim Makabejcima. Pri tome je došlo do velikih manifestacija. Klicalo se je Nj. V. kralju Petru, kraljeviću Aleksandru, Wilsonu, Brandeisu i slobodnoj židovskoj republici!

Iza toga je sumišljenik Moric Finci (Cici) vrlo lijepim riječima usporedio stare Makabejce sa današnjim, istaknuvši naročito dužnosti sadanjih Makabejaca. —

Sumišljenici Luna Baruh i J. Eigenmacht uspješni su sa svojim deklamacijama. Kod svečanosti je sudjelovao i „Žid. tamburaški zbor.“

Za fond za podizanje „Žid. Doma“ u Bijeljini i za srpske invalide sakupljeno je K 10000.—, a za Ž. N. F. K 1548.—

Zaista: Bijeljina može da bude vrlo zadovoljna svojim radom. A to imademo da zahvalimo samo pokojnom Landau, koji je udario temelj žid. nacionalizmu u Bijeljini. — De El.

Rijeka. Ovdje opet počima nov život. Stari članovi „Heruta“ žele da opet uspostave društvo. Svagdje se opaža velik interes za našu stvar, pa će agitacija, koju ćemo u najkraće vrijeme započeti, imati sigurno lijep uspjeh. Javljamo svim sumišljenicima, da se cioniste sastaju svakog utorka u pol devet na večer u Kavani Corso. —

Književnost.

J. Vrchlicky: „Bar-Kochba“ Prije 6 godina izašla je u izvrsnom hrvatskom prijevodu ravnatelja požeške gimnazije Makse Kuntarića krasna dramska pjesma Vrhlickoga. „Židovska Smotra“ ocijenila je djelo i prijevod — već g. 1912. — vrlo povoljno i preporučila je nabavu naročito židovskom općinstvu. Čujemo, da izdavač još imade znatnu zalihu toga djela. Kako sada vlada velik interes za židovske stvari, a nemamo na hrvatskom jeziku mnogo židovskoga štiva, hora je, da naše čitatelje upozorimo na to — u nas još uvijek premalo poznato — djelo i da ga najtoplije preporučimo. To lijepo i poučno djelo, koje prikazuje jednu od herojskih epoha žid. povijesti, ispjevano je i prevedeno iz simpatije prema židovskom narodu, pa već zato želimo, da napokon nadje zasluženu prodju. Cijena bez poštarine K 7.—. Naručuje se kod prevodioca. Knjižari dobivaju znatan popust, ako naruče veći broj knjiga

Dr. Oskar Spiegler

otvorio je odvjatničku pisarnu u Brodu na Savi.

Židovska djevojka ili udovica, koja zna da kuha te koja bi mogla da pomaže u kućanstvu traži se za malu obitelj u Bosni. Obiteljski priključak. Upitati kod uprave lista.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotudjivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 10. milijuna krana. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1917. oko 2 i pol mil. krana.

Adresa za dopise: Petrinjska ulica br. 22. prizemno. Uredovno vrijeme od 9 do 12 prije podne i od 2 do 5 poslije podne. — Novac se šalje na Banku za trgovinu obrt i industriju d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

Izkaz darova

Za vrijeme od 25./XI. 1918. do 10./XII.

Opći darovi.

Križevac: Po Zori Hirschl: Oklada Salomon-Fritz Pollak 20.—, Lavoslav Schwarz 6.— 26.—	
Sarajevo: Poslao Moise I. Montilja: Moritz Finzi sakupio 100.—, Žid. nac. društvo 81.10, Sara Levi sakupila na sijelu u Visokom 66.—, Mizi Abinun sak. kod vjenčanja Flore i Jakoba Montilja 64.—, Benzion Maestro sak. kod vjenčanja N. Papo 54.20, Moise Pardo 50.—, Hebrejsk tečaj „Mosije“ za posudjene knjige Insp. Djaenu 30.—, Iso Musafija dobit na kartama 30.—, Avram H. Attijas 20.—, Ješua I. Salom dar kod tore 20.—, Mihael Levi za prodane „Židove“ 20.—, Ezra E. Kajon 10.—, Albert Abinun za pjesmu 10.—, Albert S. Papo sabrao 15.—, kod tore 5.—, Jerko Montilja sabrao prigodom vjenčanja Rose i Zadik Levi, po 10.— Izrael Ozmo, Alkalay po 5.— Leon Ozmo, Jerko Montilja, Moritz Altarac Gabor Deutsch, Nuhić Avdo, Mustafa Hardoga, po 4.— Deutsch Leop. po 2.— Izidor Ozmo i Sal. Levi 633.30	
Zemun: Poslao Jos. H. Elias: darovali u hramu po 25.— Isak Spindel, po 15.— Cević Haim, po 10.— Cević Avram, B. Beheramo, Mair Sasson, Jakob Löwy, po 8.— Čelibi Jakob, L. Beheramo, po 5.— Paula Zaharija, Isak Löwy, Luna Isahar, Max Haim 116.—	
Zagreb: Norbert Weiss 5.—	5.—
	780.30

Samoopozovanje.

Gračanica: Ig. i Ros. Rosenspitz 8.—	8.—
Sarajevo: Poslao Moise I. Montilja: po 7.50 Jakob Maestro, Avram Maestro po 6.— Sara Maestro 21.—	
Zagreb: Dragan Klein 10.—	10.—
	39.—

Škrabice:

Sarajevo: Liza Levi 17.12, E. Goldstein —46	
	17.58
Ivanjska: Rudolf Neuman 51.—	51.—
Zemun: Poslao Jos. H. Elias: Isak Darsa 16.—, Josef H. Elias 12.50, Isak Löwy 13.50, I. Isahar 6.50, V. Lederer 21.50	
	70.—
	138.58

Zlatna knjiga.

Banjaluka: Za zlatnu knjigu Hilde Herzler po 50.— Banjalučka žid. mladež, po 20.— mali braco Poljokan, po 10.— Flora Poljokan, po 5.— Dr A. Laufer, i Eisenberg 90.—	
Sarajevo: Po Moise I. Montilju sabrano kod Alberta Abinuma I./XI. prigodom proslave izlaska prvog broja „Židovska Svijest“ na ime iste 400.— kao inicijatora „Židovske Svijesti“ Alberta Abinuna otvaraju zlatnu knjigu na ime istog po 60.— Danko Salom, po 20.— Alb. Abinun, N. N. po 10.— Adolf Stumes, Izidor Musafija, Merjama Finzi, Vita Kajon, Alb. S. Attijas, A. Abinun, Albert Papo, Albert Ozmo, Albert Alkalay, Albert D. Kajon, Silvio Papo, Sal. Mevorach, Jul. Singer, A. Levi, Moise Montilja, Ig. Ruthe, 660.—	
	750.—

Masline.

Banjaluka: „Deborah“ prigodom vjenčanja družice Zlate Sumbulović na njeno ime 50.—, Sarina Papo na ime iste 10.—, i na ime Leon Levi 10.— sve u gaj Joh. Thau. Na ime „Banjalučki pali žid. junaci“ otvaraju gaj po 100.— H. Rafael Poljokan, Isak Poljokan i Sal. Izrael 370.—	
Vinkovci: Frieda Pollak na ime Matilde Fischer 30.— u Herzl šumi, i na ime Friede Pollak 30.— u gaj Joh. Thau 60.—	
Križevac: Po Zori Hirschl: umjesto cvijeća na odar Resike Mayer, daruju na njeno ime po 20.— Slava Lausch, Hirschl Stefa, Zora, po 10.— Hirschl Vera, Milan i Vlatko, na ime Ilke Fuhrmann daruju po 10.— Hirschl Zora, Stefa i Vera 120.—	
Karlovac: Bruno Anhaltzer 1 stablo na ime Karl. žid. omladina u sjećanju 15 Hešvana 5679 10.— Hinko Anhaltzer 1 stablo na ime umrlog	

druga Alberta Birnbaum 10.— sve u gaj Joh Thau 20.—	
Sarajevo: Poslao Moise I. Montilja: po 100.— Silvio Papo, Rosa Sumbulović sakupio prigodom srebrnog pira Dane i Bukas Sumbulović, Albert Ozmo, po 50.— Flora Papo na ime Is. S. Alkalay, Erna A. Papo na ime Jakob A. Papo, Oskar Rosenberg, F. Frauenglas, po 20.— Simha Salom na ime Mirjam Weiler, po 10.— Sal. M. Salom na ime Rifka Salom, Flora Alkalay na ime Moša Alkalay, J. M. Finzi na ime Mayer L. Levi, Nachmann Papo na ime Moritz Papo, Salomon Ovadia sakupio prigodom rođendana Blanke Levi, na ime iste daruju po 20.— Sal. Kampos, B. Levi, po 10.— D. Baruch, Sal. Ovadia, B. Konforti, S. Izral, Insp. Djaen sakupio na ime umrle Regine S. Papo po 100.— Simon Papo, Daniel S. Hajon, Sadik Levi, Eliša Kabiljo, Visoko po 50.— Anči Pesach, po 20.— Jakob Kohen, M. Danon, Jak. Danon, Nisim Konfino, po 30.— Jos. Romano, po 10.— Sal. Konfino, Altarac, Leon Romano, Papo Eliša, Jakob Levi, po 3.— Anagel, po 2.— Viesler Jos., M. Kronberger razni darovatelji 12.— Biserka i David Hajon na ime Sam. D. Kajon 50.— sve u gaj Joh. Thau 1319.—	
Zagreb: M. S. nadan smrti svoje majke 10.— D Löwi 1 stablo na ime Lea Löwi 10.— Regina Alkalay na ime Zadik Alkalay 50.— Greta i Rih. Goldman na ime Erna Goldmann 10.— Lili Steinhart 10.— Sab. Bauer na ime Fritz Wilhelm 10.— Lacko Kohn 20.— sve u gaj Joh. Thau. Dr. Ž. Baum na ime i vrt Ervina Kraussa 50.—	
	180.—
Zemun: Po Josefu H. Elias: daruju u vrt „Zemunskih cionista“ Paula Zaharija 40.— Cijon. omladina na ime Adele Adler 10.—, na ime iste Regina Papparo 50.— i Jos. Sason 20.—	120.—
Bjelina: J. Papo sakupio u kući Lune Alkalay za gaj Joh. Thau 200.—	
Vukovar: Dr. Žiga Baum na ime i u gaj Joh. Thau 50.—	
	2439.—

Darivanje zemlje.

Banjaluka: Buki Nachmias sakupila prigodom svatova Zlate Sumbulović 2 dunama na ime Zlate i Leon Levi 100.—	
Vinkovci: Gisela Gross 3 dunama na ime Zlatko Gross 150.—	
	250.—

Evakuirani Židovi.

Vinkovci: Frieda Pollak 50.—	
Sarajevo: Sara Levi sakupila na sijelu u Visokom 36.—, Izrael Isidor dar kod tore 100.—	
	136.—
Zagreb: Isak Semo 6.—, Vilim Montag za istovarenje drva 30.—	
	36.—
	222.—

Pomoć Palestini.

Bjelina: Luna Baruch sakupila kod igranja 35.—	
Vinkovci: Frieda Pollak 20.—	
Bjelovar: Milan Schwarz povodom ozdrav. 20.—	
Derventa: Rachela Gaon 20.—	
Sarajevo: Max Hofbauer 50.—, Albert Papo sakupio na sijelu Jak. Levija 21.—	
	71.—
Zagreb: Hirsch dobitak na kartama 20.—	
	168.—

Dječji sabirni arci.

Ludbreg: Poslao I. L. Deutsch: Zora Weinrebe 65.60; Rudolf Appler 73.60	
	139.20
Visoko: Berta Schonnvald 100.—	
Prijedor: Haim Levi 81.—	
	320.20

Kolonija Členov.

Karlovac: Branko Gosti 24.—, sabrao Pavao Beck 24.—	
Sarajevo: Poslao Moise I. Montiljo: Matilda Samokovlja sakupila na zarukama Romano 156.— Klara Levi sakup. Žid. sport. klub 76.50, Rifka Levi sakupila 50.—, Moritz Papo 40.—, Moša Alkalay sak. prig. rođendana Flore Alkalay po	

20.— Jak. Alkalay, Aron Salom po 10.—, Sara J. Konforte, Moritz Alkalay, po 6.— Rašela Danon, Riki Alkalay, Aron Kabiljo, Riki Konforte, po 5.— Sara Papo, M. Alkalay, Moša Alkalay po 2.— Isak Abinun, Sara Alkalay, Buki Abinun 426.50	
	450.50

Jevrejske škole.

Vinkovci: Frieda Pollak 20.—	20.—
Bjelina: Reg. Baruch dobitak na kartama 12.—	
	32.—

Nahla.

Gračanica: David I. Danon sakupio prigodom zaruka Danon-Levi po 60.— David I. Danon, po 30.— Zadik M. Danon, Rafael Danon, po 25.— Albert Papo, Rifka D. Danon, po 20.— Rafael I Papo, Isidor A. Danon, Zadik Levi, Isak Danon Dona R. Danon, Ig. Rosenspitz, po 15.— Dona A. Danon, po 10.— Zadik Danon, Luna Danon. Sara Danon, Estera Papo, Simha Danon, Blanka Papo, Hadži Moša Danon, po 6.50 Tamburaški po 5.— Hana Finzi 386.10	
Daruvar: Sal. Gross 100.—	100.—
Zagreb: Po „Benot Cijonu“ sakupila Gisela Fürst po 50.— V. Lederer, Ig. Deutsch i bra, po 20.— Š. Fürst, N. N., H. Oblath, B. Grün, wald, S. Bischitz, Gustav Krauss, Drag. Glaser S. Bayer, po 10.— N. N., N. N., N. N., Gisa Fürst, Oskar Fürst, Revesz Zora, Erna Šišić Greta Fürst, Wohlmuth, Sam. Adler, J. Neumann, V. Schlesinger, R. Hirschler, M. Hirschler, Anton Schwarz, S. Tauber, G. Heinrich, Fein, J. Funk, R. Drechsler, Edmund Fuchs, Š. Ebenspanger i N. N. 30.— Sakupila Rosa Romano: Hinko Gross 40.—, Jul. Singer 20.—, po 10.—, Irena Elijau, J. A. Elijau, Albert Romano, po 5.— J Elijau po 2.— Anica Elijau. Sakupila Berta Fürst: R. F. 100.—, B. G. 10.—, Sakupila Olga Schrenger po 20.— Simon Seligmann, Gustav Seligmann Oskar Fuchs, Hinko i Alfred Schrenger, po 10.— Žiga Hirschl, A. Sommer, Alfred Schrenger, po 6.— Olga Schrenger, po 5.— Anton Baum, i J. Schwabenitz. Vilma Dentsch sabrala 32.—	
	878.—
	1364.10

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 2.265.20	
Iz Bosne i Hercegovine K 4.674.48	
	Ukupno K 6.939.68

Od 1./I. 1918. do 10./XII. 1918. unišlo je ukupno K 134.501.

Ispravak. U broju 20. bilo je pod „Masline“ iskazano N. N. 100.—. Primjenjujemo sada tome tekst i to: „Prigodom rođendana naše mile majke u vrtu Gustav Weinberger daruju, Draga, Stefa, Erna, Olga i Betty Weinberger.“

Br. 12. E

Oglas natječaja.

Kod Židovske bogoštovne Općine u Splitu otvara se natječaj na mjesto „Hazan-a i Vjeroučitelja koji mora uz to biti „Šohet“ a po mogućnosti i „moel“.

Natjecatelji moraju svakako poznavati perfektno srpsko-hrvatski jezik, a mogu biti i Aškenazi ako su u stanju moliti besprikorno prama sefardskom izgovoru.

Ponude sa opširnim podacima o osobi natjecatelja, njegovim naukama, dosadašnjim službama i zahtjevima, nek se uprave na našu kancelariju u Splitu (Jadranska ulica 7.) do konca siječnja 1919.

Split 5./12. 1918. — Tevet 5679.

Predstojništvo

Židovske bogoštovne općine u Splitu

TVORNICA ŠTAMPILJA

ŠANDOR SCHNELLER

REZBAR — GRAVEUR

ZAGREB

MARIJE VALERIJE ULICA BROJ 6.

Najjeftinije vrelo za nabavu papira, pisaćeg pribora, svih mogućih razglednica na veliko je:

Umjetničko nakladni zavod

„Merkur“

Zagreb, Ilica 31.

Prva hrvatska štedionica

Osnovana godine 1846.

Dionička glavica: - u Zagrebu. - Pričuve: K 10,000.000.— K 17,000.000.—

ODRUŽNICE: Bjelovar, Brod n/S., Cirkvenica, Delnice, Karlovac, Kraljevica, Novi, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun.

ISPOSTAVE: Požega, Osijek donji grad, Vinica.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. Eskomptira mjenice i devize.

Prima na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Podijeljuje hipotekarne zajmove na kuće i na nekretnine.

Izdaje 4½%-tne založnice

koje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost i jamčevnu sigurnost.

Mjenjačnica

Prve hrvatske štedionice, Ilica 5.

Prodaje i kupuje sve vrsti srećaka, vrijednosnih papira, zlatnog, srebrenog te papirnatog novca, unovčuje kupone besplatno. Obavlja burzovne naloge. Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na te. nelju i akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta vrlo kulantno.

Prodaje sve vrsti srećaka na obročno otplaćivanje najkulantnije. Izdaje promese na sve vrsti srećaka. Preuzima reviziju srećaka i vrijednosnih papira besplatno. Osigurava srećke proti gubitku u tečaju. — Preuzima u pohranu vrijednosne papire. Iznajmljuje pojedine pretnice Safe-pohrane.

Glavna kolektura kr. povl. razredne lutrije. Prodaja srećaka kr. držav. lutrije.

Hrv. sveopća kreditna banka

dioničarsko društvo

u ZAGREBU, Ilica 25, i podružnica u Karlovcu

Uloške

preuzimlje uz najpovoljnije ukamaćenje na uložne knjižice ili na tekući račun, te ih bez obzira na postojeće ili buduće ustanove moratorija isplaćuje.

Svi u bankovnu struku zasjecajući poslovi obavljaju se najkulantnije.

Posebno odijelenje za prodaju sladora

Zagreb, tel. br. 621, 7371 1590.

Karlovac, telefon br. 79

Utemeljena god. 1868.

Utemeljena god. 1868.

HRVATSKA ESKOMPTNA BANKA

Ilica broj 3. ZAGREB Ilica broj 3.

Dionička glavica 134 milijuna kruna.

Pričuve 5,6 milijuna kruna.

Bankovni odjel.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima novac na ukamaćenje na uložne knjižice, doznačnice ili tekući račun, te doznačuje isplaćivanja na sva tržišta tu i inozemstva.

Izdaje kreditna pisma na tu inozemstvo.

Odio za šumske poslove.

Podržaje vlastite pilane za proizvodnju svih vrsti hrastove i bukove rezaneg adje.

Podržaje lju tonu za proizvodnju pacconš.

Preuzima u pohranu vrijednosne papire i stavlja strankama na uporabu posebno uređene blagajne (Safe-Depot) pod ključem same stranke i sa zatvorom zavoda uz umjerenu pristojbu.

Proizvodnja exportnesklade i drva za gorenje na veliko i t. d.

Financira šumske poslove.

Mjenjačnica.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire.

Kupuje i prodaje inozemni kovani i papirni novac.

Isplaćuje predujmove na zalog vrijednosnih papira.

Unovčuje kupone te izžrebane papire i srećke.

Prodaje na obročnu otplatu srećke svake vrsti po jedan ili po više komada prema izboru

Hipotekarni odjel.

Podijeljuje na zemljišni posjed, a u većim gradovima i nanajamne kuće hipotekarne zajmove na amortizaciju.

kupca s bezodvlačnim pravom igre.

Prodaje vlastite 4½% založnice koje su pupilarno sigurne, sposobne za svake vrsti jamčevine, kao i za vojno-ženidbene jamčevine, te su vrlo podese za koristonosno ulaganje prištednja. Obavlja besplatno evidenciju žrebanja srećaka i drugih žrebanju potvrđenih papira.

Podijeljuje na temelju grad. nacrti i troš. u većim gradovima Amortizacione zajmove kao gradjevne vjeresije.

Podružnice: u Osijeku, u Vinkovcima i Petriju.

Javno skladište: u Zagrebu.